

magma

PAMFLETTI • 3/2015

Björn Sundell

**PAKOLLINEN RUOTSI –
PUOLESTA JA VASTAAN**

PAKOLLINEN RUOTSI – PUOLESTA JA VASTAAN

Pakollisesta ruotsinopetuksesta on väitelty toistuvasti aina vuodesta 1968 saakka, josta lähtien kaikkien koululaisten on oletettu opiskelevan ruotsia. Kuitenkin argumentit sen puolesta ja vastaan ovat pysyneet miltei samoina vuodesta toiseen. Tämän pamfletin tavoitteena on tarkastella ennakkoluulottomasti joitain tavallisia argumentteja pakollisuuden puolesta ja vastaan sekä muutamia ruotsin kielen opiskeluun liittyviä väitteitä. Pamfletin loppuun on liitetty luettelo, joka toimii tiivistävänä yhteenvetona.

AJATUSHAUTOMO MAGMA

Magma on puoluepolitiikasta riippumaton ajatushautomo. Magma tekee analyysyjä ja tutkimuksia liittyen yhteiskunnan muutokseen, vähemmistöjen toimintamahdollisuuksiin ja kaksikielisyyden merkitykseen kansallisen identiteetin kannalta.

Kaikki tutkimukset esitellään ajatushautomon kotisivulla www.magma.fi, josta löytyy myös artikkeleita, kolumneja ja ajankohtaista keskustelua useilla kielillä.

Magma kuuluu liberaalien eurooppalaisten ajatushautomoiden verkostoon nimeltään ELF, European Liberal Forum.

Pakollinen ruotsi – puolesta ja vastaan

Julkaisija: Ajatushautomo Magma

www.magma.fi

Tämä kaksikielinen teksti julkaistaan sarjassa
”Magma-pamflett” sarjanumerolla 3-2015

Painopaikka: Whyprint

Layout: Magnus Lindström

Kansikuva: Wilfred Hildonen

ISBN: 978-952-5864-60-1 (print)

ISBN: 978-952-5864-62-5 (online)

Magman raportit julkaisusarjassa ”Magma-pamflett”:

ISSN : 2342-7876 (print)

ISSN : 2342-7884 (online)

Björn Sundell

Pakollinen ruotsi – puolesta ja vastaan

Eduskunnan suuri enemmistö äänesti maaliskuun 2015 alussa pakollisen ruotsinopetuksen puolesta äänin 134 – 48. Se ei kuitenkaan tarkoita, että asia olisi loppuun käsitelty niin kauan kuin kansan enemmistön mielipide on kriittinen. Kevään 2015 vaalien jälkeinen uusi hallitusohjelma toteaa, että Suomen kaksikielisyyttä vaalitaan. Ohjelma ei ota kantaa ruotsin kielen pakollisuuteen. Sen sijaan se esittää, että ”mahdolistetaan alueellinen kokeilu kielivalikoiman laajentamisesta eduskunnan hyväksymän ponnin mukaisesti”.

Tämän pamfletin tavoitteena on tarkastella ennakkoluottomasti joitain tavallisia argumentteja pakollisuuden puolesta ja vastaan sekä muutamia ruotsin kielen opiskeluun liittyviä väitteitä.

Lähes kolme neljästä suomalaisesta katsoo Åbo Akademin joulukuussa 2014 toteuttaman kyselyn mukaan, että ruotsin tulisi olla kouluissa vapaaehtoinen oppiaine. Sama kysely kertoo kuitenkin, että selkeä enemmistö, kaksi kolmasosaa, katsoo ruotsin kielen olevan olennainen osa suomalaista yhteiskuntaa. Kysely osoittaa siis kaksi toisistaan poikkeavaa näkemystä. Pakollisesta ruotsinopetuksesta ei pidetä, mutta samalla Suomen perustuslain mukainen näkemys kahdesta kansalliskielestä saa voimakkaan tuen. Lisäksi on havaittavissa selkeä ero kansan mielipiteen ja kansanedustajien näkemyksen välillä, minkä vuoksi kysymys pysyy ajankohtaisena myös tulevaisuudessa.

Kouluruotsista on väitelty toistuvasti aina vuoden 1968 peruskoulu-uudistuksesta saakka, josta lähtien kaikkien koululaisten on oletettu oppivan hieman ruotsia. Oppituntien määrää on sittemmin vähennetty ja ruotsista pakollisena oppiaineena ylioppilaskirjoituksissa on luovuttu, mutta debatti jatkuu.

Kuten tämä pamfletti osoittaa, ovat monet argumentit puolesta ja vastaan yhä samat kuin lähes 50 vuotta sitten. Onko debatti polkenut paikoillaan jo puolen vuosisadan ajan? Siltä todellakin vaikuttaa.

Pasi Saukkonen totesi vuonna 2011 ilmestyneessä Magma-raportissaan *”Mikä suomenruotsalaisissa ärsyttää”*, pakollisen ruotsinopetuksen olevan maamme eniten konflikteja aiheuttava kielikysymys. Hän osoitti myös, kuinka väittelyyn osallistuvat suomen- ja ruotsinkieliset puhuvat toistensa ohitse. Vastapuolen argumentteihin ei useinkaan tartuta, vaan vastataan kysymyksiin, joita vastapuoli ei ole esittänyt. Molemmat osapuolet argumentoivat omasta agendastaan käsin.

Juoksuhaudat kaivettiin 50 vuotta sitten – tai jo vielä aiemmin – ja ne ovat yhtä syvät kuin ennenkin.

Tämä pamfletti nostaa esiin joitain useimmin toistuvia ja arvokkaita argumentteja, joita ”pakollisen ruotsin” kannattajilla ja ”pakkoruotsin” vastustajilla on tapana esittää ja tarkastelee niitä eri näkökulmista.

”Ruotsia tarvitaan työelämässä”

Ruotsin hyödyllisyys työelämässä on yksi kannattajien tärkeimmistä argumenteista.

Se pitää monessa tapauksessa paikkansa. Suomen kaksikielisissä osissa ruotsista on hyötyä palveluammateissa ja kunnallisissa tehtävissä. Jotkut valtiolliset tehtävät edellyttävät ruotsin kielen taitoa, johon usein viitataan ”virkamiesruotsina”. Magman selvitys *”Affärer eller business”* (Liiketoimintaa vai bisnestä) osoitti joitain vuosia sitten, että ruotsia käytetään yhä vilkkaasti Pohjolassa kaupan alalla englannin käytön lisääntymisestä huolimatta.

Ruotsin puolesta puhuu myös se tosiasia, että ruotsintaitoisten suomalaisten on helpompaa löytää työtä niin Ruotsista kuin Norjastakin. Lisääntyvä arktinen yhteistyö ja Pohjois-Norjaa vaivaava työvoimapula ovat tehneet Norjan työmarkkinoista houkuttelevia niille, jotka osaavat kommunikoida. Heikentynyt kielitaito lienee kes-

keinen syy siihen, että Nordjobbin kautta työtä Pohjoismaista etsivien suomalaisnuorten lukumäärä on lähes puolittunut 2000-luvun alun jälkeen – siitäkkin huolimatta, että työttömyys on lisääntynyt kotimaassa.

Pakollisen ruotsinopetuksen vastustajat ovat oikeassa painottaessaan, etteivät kaikki suomalaiset tarvitse ruotsin kieltä. Monissa osissa Suomea ruotsia tarvitaan harvoin tai ei koskaan. Suomenkielisillä alueilla motivaatiota vähentää myös se, että asukkaat törmäävät vain harvoin ruotsinkielisiin suomalaisiin ja turisteihin. Jos lapset tapaavat ruotsinkielisiä harvoin eivätkä vanhemmatkaan tapaa heitä, motivaatio opiskella ruotsia on matala sekä kotona että koulussa. Maan itäosissa venäjä voisi olla ruotsia parempi valttikortti työelämässä. Lisäksi venäjätaitoisista on maassamme huutava pula.

Eduskunta päätti maaliskuun äänestyksen yhteydessä teettää selvityksen mahdollisuuksista alueellisiin kokeiluihin vaihtoehtoisten

kielten opetuksessa. Vaihtoehto merkitsisi käytännössä venäjän opettamista Itä-Suomessa. Selvitystä ei tätä kirjoitettaessa ole vielä muotoiltu aivan selvästi.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK julkaisi vuonna 2010 koulutus- ja työvoimapolitiittisen linjanvedon elinkeinoelämän kielitaitotarpeista. EK totesi tuolloin, että toisen kotimaisen kielen tulisi olla peruskoulussa vapaaehtoinen. Perusteluna oli EK:n mukaan tarve laajentaa väestön ja työvoiman kielitaitoa globalisaation aikakaudella. EK muokkasi lausuntoaan vuonna 2013 ja on nykyään sitä mieltä, että molempien kotimaisten kielten tulee olla pakollisia. Syyksi muuttuneeseen näkökantaa ilmoitettiin viime vuosien tilastot, joiden mukaan kielitaito on kaiken kaikkiaan heikentynyt huomattavasti. EK:n näkemys on nykyään, että kieltenopetuksen tule alkaa koulussa mahdollisimman varhain, että valinnaisten kielten määrää tulee lisätä ja että työelämä edellyttää parempaa ruotsin kielen taitoa kuin mitä

maassamme tällä hetkellä on.

Työmarkkinoiden tarpeisiin perustuva argumentointi herättää monia uusia kysymyksiä: Voiko kukaan tietää, missä hän tulee tulevaisuudessa asumaan? Missä on raja, montako kieltä nuorena voi oppia? Ja ennen kaikkea, miksi maassamme tunnutaan suhtautuvan negatiivisesti kaikkiin muihin kieliin paitsi äidinkieleen ja englantiin?

”Suomalaisten kielitaito on heikentynyt”

Tämä ei oikeastaan ole väite vaan tosiasia. Sitä käyttävät sekä kannattajat että vastustajat, ja se johtaa keskenään täysin poikkeaviin johtopäätöksiin. Tämä onkin tyypillistä värikkäälle ja toisinaan aggressiiviselle debatille kouluruotsin asemasta. Faktoja käytetään omien mielipiteiden tukena.

Pakollisuuden kannattajat näkevät heikentyneen kielitaidon todisteena siitä, että kielenopetus kaippaa tehostamista: kieliä täy-

tyy oppia enemmän ja opetusta täytyy kehittää motivoivampaan suuntaan. Pakollisuuden vastustajat puolestaan näkevät pakollisen ruotsin esteenä muiden kielten oppimiselle. Ruotsi vie liian paljon tilaa. Sitten keskustelu jatkuu puolin ja toisin ilman, että yhteistä linjaa löydetään.

Useimmat nuoret oppivat englannin ilman ponnisteluja ennen kaikkea siksi, että televisio-ohjelmat tekstitetään Suomessa dubbaamisen asemesta. Monet suomalaiset elävät siis television ja Internetin ansiosta jatkuvassa englannin kielikylvyssä. Sen kääntöpuolena on luulo, että englanti riittää tulevaisuuden työelämässä. EK:n kielitaitoista henkilökuntaa tarvitseville yrityksille tekemät kyselyt osoittavat, ettei asia ole niin.

Kiinnostus muita kieliä kohtaan on romahtanut Suomessa nopeasti. Se voi johtua englannin dominoivasta asemasta ja koulujen lisääntyneestä valinnaisten aineiden tarjonnasta, joka houkuttelee oppilaita valitsemaan

“helpompia” aineita “hankalien kielten” asemesta. Ylioppilastutkintolautakunnan tilastot osoittavat, että ranskan lyhyen tai pitkän oppimäärän kokeeseen ilmoittautuneiden määrä laski 3249 ilmoittautuneesta vuonna 2006 1 585 ilmoittautuneeseen vuonna 2014. Saksan luvut ovat vieläkin dramaattisemmat: ilmoittautuneiden määrä laski 6 818:sta 2 536:een kahdeksassa vuodessa.

Kiinnostus valinnaisten kielten oppimiseen lukiossa on laskenut huomattavan paljon. Vuonna 2003 31 prosenttia lukiolaisista opiskeli saksaa, mutta vuonna 2013 luku oli enää 13 prosenttia.

Myös ruotsin kielen oppimista koskeva kehityskulku on ollut hyvin negatiivinen. Vuonna 2006 ruotsin kirjoitti ylioppilaskokeessa 29 897 abiturienttia, mutta vuonna 2014 enää vain 17 509 abiturienttia. Kiinnostus ruotsia kohtaan on siis laskenut vuonna 2004 lakkautetun ruotsin pakollisen ylioppilaskokeen lakkauttamisen jälkeen – kuten kiinnostus kieliä kohtaan ylipäätään.

”Nykyään pärjää englannilla”

Vähenevä kiinnostus kieliä kohtaan ei huolestuta vain Suomessa. Ranskan kieli on menettänyt vahvan asemansa eurooppalaisen yhteistyön kieleinä samalla, kun englantia on EU:n laajenemisen myötä vahvistanut asemaansa. Eurooppalaisten kielitaito samankaltaistuu ja köyhtyy. Euroopan komissio huomioi joitain vuosia sitten kaikissa jäsenmaissa tehdyissä Eurobarometri-kyselyissä, että etenkin saksan ja ranskan taidot heikkenivät vuosina 2005–2012. Motivaation puutteen kielten oppimisessa sanottiin olevan tavallinen syy heikentyneeseen kielitaitoon, ja Eurobarometrin mukaan suomalaiset ovat vähiten motivoituneiden joukossa.

Euroopan komissio korostaa, että meidän eurooppalaisten on tärkeää oppia monia kieliä sekä rajojen yli tapahtuvan vuorovaikutuksen että kansainvälisen kaupan vuoksi. Tai kuten myyntimiehet sanovat: Englanniksi voi ostaa kaik-

kiällä maailmassa, mutta tuotteet täytyy myydä asiakkaille heidän omalla kielellään.

EU on joidenkin vuosien ajan suositellut, että sen kansalaiset opiskelisivat kahta kieltä äidinkielenensä lisäksi.

”Pakoruotsin poistaminen tekee tilaa muille kielille”

Tämä argumentti on toistunut debatussa jo ainakin 40 vuoden ajan. Keskustelu oppilaiden kapasiteetista oppia kieliä alkoi oikeastaan jo ennen peruskoulu-uudistusta. *Opettajain lehti* kirjoitti helmikuussa 1968 kahta pakollista kieltä vaativien unohtavan käytännön realiteetit, muun muassa oppilaiden kyvyn oppia montaa kieltä. Argumentointi on myöhemmin jatkunut ja se saavutti uuden huippunsa eduskunnan väittelyssä vuonna 1990, jolloin termi ”pakoruotsi” muodostui nopeasti käsitteeksi vastustajien leirissä.

Kysymystä oppilaiden kapasiteetista ja käsitystä siitä, että pakollinen ruotsi sulkee pois

toisia vaihtoehtoja, kuten muita kieliä ja oppiaineita, on sittemmin käytetty monissa yhteyksissä, mm. kansanedustaja Jussi Niinistön blogissa helmikuussa 2015: ”Ruotsinopiskelu vie aikaa maailmanlaajuisesti hyödyllisempien kielten opiskelulta”.

Argumentointi on kiinnostavaa, sillä se on osin totta, osin harhaanjohtavaa. On totta, ettei opetussuunnitelma koskaan voi sisältää kaikkea, mikä voisi olla ”hyödyllistä”. Oppilaiden aika koulussa on rajallinen. Valintojen tekeminen eri vaihtoehtojen välillä on väistämättöä. Ja kuten Sampo Terho sanoo: ”Monimuotoisuus ei kasva siitä, että kaikki kansalaiset pakotetaan lukemaan yhtä ja samaa kieltä, laajemman kielivalikoiman sijaan”.

On myös totta, että jotkut oppivat kieliä helpommin kuin toiset.

Jos asiaa katsotaan koulun ulkopuolelta, mikään ei viittaa siihen, että kielenoppiminen olisi nollasummapieliä, eli että kielen A oppiminen sulkisi pois kielen B oppimisen. Kokemukset monikielisiltä alueilta ja monikielisistä

perheistä osoittavat, että nuorella iällä kielenoppimisen aloittaneet lapset oppivat puhumaan kieliä ja erottamaan ne toisistaan. Näin on todettu olevan maissa, joissa on kaksi tai useampia pakollisia kieliä, kuten Belgiassa, Irlannissa ja Luxemburgissa. Monikielisessä Sveitsissä yksi kolmesta muusta kansalliskielestä on äidinkielen lisäksi pakollinen oppiaine.

Keskenään sukua olevat kielet lisäksi tukevat toisiaan oppimisprosessissa. Tämä on todettu mm. professori Jasone Cenozin monivuotisissa monikielisyyttä koskevilla tutkimuksissa. Tärkeintä on, että oppiminen alkaa mahdollisimman varhain ja että se tuntuu motivoivalta. Ei ole olemassa mitään rajaa sille, kuinka monta kieltä ihminen voi oppia, jos hän aloittaa varhain.

Ongelmallista on kuitenkin, että runsaat 200 kuntaa tarjoaa kouluopetuksessa vain kielten minimivalikoiman. Kielistä kiinnostuneilla oppilailla ei silloin ole mitään mahdollisuuksia valita muita kieliä kuin lain ja opetussuunnitelman vaatimat. Kuntien valinnat ja ta-

loudelliset resurssit vaikuttavat siis kansakunnan kielitaidon heikkeneemiseen.

Ongelmat piilevät suurelta osin motivaatioissa. Ei ole yksinkertaisesti muotia oppia kieliä, joiden opetteleminen vaatii ponnistelua, eli muita kieliä kuin äidinkieltään ja englantia. Pakollisuuden vastustajat painottavat lisäksi, että ”pakoruotsi” aiheuttaa kiinnostuksen vähenemistä ruotsia ja ylipäättään kieliä kohtaan – pakko aiheuttaa psykologista vastustusta.

Motivaation roolia käyttävät lyömäaseenaan sekä pakollisuuden kannattajat että vastustajat.

”Miksi kielen pitää olla pakollinen, kun suurin osa ei kuitenkaan opi sitä?”

On tosiasia, että nykyinen pakollinen ruotsinopetus johtaa heikkoihin oppimistuloksiin, jotka eivät vastaa opetussuunnitelman tavoitteita tai työelämän kielitaitovaatimuksia. Näin antavat ymmärtää EK:n suositukset ja myös peruskoulun

lopussa tehdyt taitotason mittaukset. Ylioppilastutkintolautakunta esitteli vuonna 2013 raportin, jonka mukaan lähes 70 prosenttia ylioppilaista ei saavuta tavoitetasoa ruotsin kielessä. Englannissa vastaava heikkojen tulosten osuus on 30 prosenttia.

Professori Åsa Palviainen Jyväskylän yliopistosta kirjoittaa Magma-raportissaan *”Frivillig svenska?” (Valinnainen ruotsi?) ”yli puolella yliopisto-opiskelijoista ja kolmella neljäsosalla ammattikorkeakoulujen opiskelijoista oli julkisella sektorilla tarvittavan tyydyttävän taitotason alittavat taidot heidän aloittaessaan korkeakoulunsa ruotsinkurssin.”*

Pakollinen ruotsinopetus johtaa siis heikkoon ruotsin kielen taitoon, mikä lisää yliopistojen, korkeakoulujen ja ammattikorkeakoulujen painetta järjestää ylimääräistä kieltenopetusta.

Miksi sitten säilyttää pakko, joka ei johda toivottuihin tuloksiin? Tämä kysymys on esitetty yhä useammin viime vuosina, ja on kenties yksi vastustajien vahvimista argu-

menteista. Jos ruotsi olisi valinnainen, kielestä kiinnostuneet opiskelisivat sitä innokkaammin, ja muut vapautettaisiin ”riesasta”. Tuloksena olisi, että useimmat nuoret suomalaiset puhuisivat parempaa ruotsia kuin nykyään, kun taas toiset eivät osaisi kieltä lainkaan.

Pakollisuuden vastustajat sanovat, että ruotsinopetuksesta riisutaisiin samalla dramatiikka pakon kadotessa. Ruotsin kielen imago muuttuisi yhteiskunnassa positiivisemmaksi. Tähän argumenttiin perehdyimme hieman myöhemmin.

Pakollisuuden kannattajien johtopäätökset ovat olleet aivan toisenlaisia. Ruotsin kielen heikot oppimistulokset johtuvat siitä, että opetus alkaa aivan liian myöhään. Joillain Euroopan kaksikielisillä alueilla kuten Etelä-Tirolissa ja Walesissa ”toisen kotimaisen” opetus alkaa varhain, joissain tapauksissa jo ensimmäisellä luokalla, jolloin oppilaat ovat vastaanottavaisia kieltä kohtaan. Kielenopetusta tulisi siis aikaistaa myös Suomessa ja sen tulisi saada enemmän viikotunteja. Oppituntien määrä on

nykyään huomattavasti alhaisempi kuin peruskoulujärjestelmään siirryttäessä vuonna 1968.

Kannattajat ovat myös sitä mieltä, että heikkokin kielitaito on tyhjää parempi ja voi myöhemmin elämässä olla hyödyksi muodostamalla perustan aikuisiällä jatkuvalle oppimiselle. Kansalaisethan voivat muuttaa uudelle seudulle tai hakea työtä, jossa ruotsia tarvitaan. Kieltä on vaikeampi oppia aikuisiällä, jos siinä ei ole minkäänlaisia pohjatietoja.

Monet kielenopetuksen kritisoijat ovat sitä mieltä, että opetus on aivan liian teoreettista, mikä saa oppilaat menettämään motivaationsa. Kieltenopettajat puolustautuvat korostamalla, että erilaiset kehitysprojektit viimeisten kymmenen vuoden aikana ovat painostaneet opetuksen tekemiseen jännittävämmäksi ja kommunikaatiivisemmäksi. Opettajien mukaan B-ruotsin alhainen tuntimäärä on suurin este opettajalle, joka haluaa löytää uusia tapoja yhdistellä arki- ja kommunikatiota ja vaativampia kielellisiä ilmaisutapoja. Pitkät

tautot kielen kurssien välillä heikentävät lisäksi oppimista ja aiheuttavat sen, että aikaa on käytettävä kertaamiseen.

Vuonna 2016 käyttöön otettava uusi opetussuunnitelma painottaa kommunikointikykyä ja esittelee kielenoppimisen uutena ulottuvuutena tulkintakyvyn. Tarkoituksena on opettaa lapsille kielenoppimisen strategioita ja keinoja tehdä itsensä ymmärretyksi. Samalla pakollista ruotsinopetusta aikaistetaan vuodella. Opetuksen kokonaistuntimäärä ei kuitenkaan nouse, joten uudistuksen haittapuolena on, että kurssien väliset tauot pitenevät entisestään.

”Pakkoruotsin poistaminen tekee yhteiskunnan asenteesta positiivisemman”

Valinnaisen ruotsin positiivinen vaikutus kielirauhaan ja kieliryhmien välisiin suhteisiin on pakollisuuden vastustajien monivuotinen argumentti. Pakollisuuden vastustajat perustavat

näkemyksensä mielipidemittauksille, joiden mukaan pahaa verta ei herätä ruotsin kieli itsessään, vaan juuri pakollinen ruotsinopetus.

Monien mielipidemittausten trendi on ollut, että kriittinen suhtautuminen pakollista ruotsinopetusta kohtaan on lisääntynyt viimeisimpien kymmenen vuoden aikana. Positiivinen asenne kansakunnan kaksikielisyyttä kohtaan on vähentynyt samalla ajanjaksolla. Kriittinen mielipide tuskin muuttuu positiivisemmaksi eduskunnan nyt äänestettyä pakollisuuden jatkumisen puolesta. On siis mahdollista, että ruotsin muuttaminen valinnaiseksi vähentäisi dramatiikkaa ja neutralisoisi keskustelun ruotsin asemasta yhteiskunnassa.

Varman ennusteen antaminen on kuitenkin vaikeaa, sillä asenne ruotsinkielisiä ja suomenruotsalaisia kulttuuria kohtaan ei ole erityisen negatiivinen. Aiemmin siteerattu Åbo Akademin mielipidemittaus osoitti, että kokonaista 69 % suomalaisista ajattelee seuraavasti: ”Olisi vahinko, jos ruotsin kieli ja kulttuuri häviäisivät Suomesta”.

”Vastustajien tavoite on tehdä Suomesta yksikielinen”

Joidenkin pakollisuuden kannattajien mielestä vastustajien pitkän tähtäimen tavoite on lakkauttaa ruotsin kielen asema virallisena kielenä. Verkossa käytävä keskustelu antaa viitteitä siitä, että osa väestöstä haluaa tehdä Suomesta yksikielisen, suomenkielisen. Lopullinen tavoite olisi siis muuttaa perustuslakia ja sen takuita kaksikielisyydelle. Myös Pasi Saukkosen raportti ”*Mikä suomenruotsalaisissa ärsyttää*” osoitti, että maksimiin ”*yksi kansakunta – yksi kieli*” mukaan toimivia fennomaaneja on yhä olemassa.

Kaikki tähänastiset mielipidemittaukset antavat kuitenkin ymmärtää, että fennomaanit ovat vähemmistönä, eikä voimakasta mielipidettä perustuslain turvaama kaksikielisyyttä vastaan ole havaittavissa.

”Ruotsia tarvitaan pohjoismaisessa yhteistyössä”

Huomio pohjoismaista yhteistyötä kohtaan samoin kun pohjoismaisten medioiden seuraaminen ovat vähentyneet Suomen liittyttyä Euroopan unioniin. Vastustajien mukaan pakollisuus muodostaa esteen kansainvälistymiselle: keskitymme kahteen pieneen kieleen, suomeen ja ruotsiin, sen sijaan, että katsoisimme Pohjoismaiden ohi maailmaan.

Puolestapuhujat painottavat, että pohjoismaiset työmarkkinat yhä tarjoavat työtilaisuuksia. Pohjoismaisilla hyvinvointiyhteiskunnilla on paljon annettavaa toisilleen ja niillä on yhtenäinen arvopohja. Poliittinen yhteistyö jatkuu ja kauppa käy vilkkaana. Pienet maat voivat myös tehdä tasaveroisempaa yhteistyötä, joka jää utopiaksi pienten ja suurten valtioiden välillä. Kansainvälisen politiikan realiteetteihin kuuluu, että yhteistyö sujuu parhaiten nii-

den välillä, joilla on paljon yhteistä. Pienet ovat kiinnostuneempia suurista kuin toisin päin.

Muu maailma pitää Pohjoismaita nykyään yhtenäisenä ja menestyksekkäänä blokkina. Ne saavuttavat korkeita sijoituksia hyvinvoinnin, kilpailukyvyn ja tasa-arvon vertailuissa. Suomen kansainvälistyminen on siis jatkunut vuosikymmenten ajan ilman, että Pohjoismaiden merkitys on käytännössä vähentynyt. Mutta tarvitaanko pohjoismaiseen yhteistyöhön juuri ruotsin kieltä? Kansan mielipide on tässä suhteessa hyvin jakautunut. Åbo Akademin kyselyyn vastanneista 60 % katsoo, että *ruotsin kielen taitoa tarvitaan hyvien suhteiden luomisessa muihin pohjoismaihin*. 40 % on eri mieltä.

Ruotsi on yksi Suomen tärkeimmistä kauppakumppaneista. Aiemmin siteerattu Magman selvitys *”Affärer eller business”* perustuu kyselyihin ja haastatteluihin, joita on tehty 37 ruotsalaisessa ja 27 suomalaisessa emoyhtiössä, joilla on toimintaa Pohjoismaissa.

Yritykset työllistävät yhteensä 57 000 henkilöä Suomessa. Yksi raportin johtopäätöksistä on, että 63 % suomalais-ruotsalaista kauppaa harjoittavista yrityksistä käyttää tytär- tai asiakasyhtiöiden kanssa kommunikoidessaan ruotsia. Englantia käytetään 34 % tapauksista. Ruotsi on edelleen hyvin tärkeä varsinkin itse liikeneuvottelujen yhteydessä käytävissä epämuodollisissa keskusteluissa. Ruotsin osaaminen ei aina ole välttämätöntä, mutta kuitenkin selkeä etu niille, jotka haluavat edetä ja onnistua ruotsalais-suomalaisessa kaupankäynnissä.

Pohjoismainen yhteistyö auttaa Suomea ankuroitumaan länteen maamme geopolitisessa tilanteessa idän ja lännen välissä. Aikana, jolloin jännite Venäjän ja Länsi-Euroopan välillä kasvaa, kielitaito vaikuttaa Suomen konkreettisiin mahdollisuuksiin tehdä yhteistyötä lähimpien läntisten naapureidemme kanssa. Tällä on merkitystä esimerkiksi myös mahdollisessa suunnitellussa puolustusyhteistyössä Ruotsin kanssa.

Pohjoismaisessa yhteistyössä käytetään nykyään sekä skandinaaviskaa että englantia. Tämä ei johdu vain suomenkielisten toivomuksesta, vaan myös siitä, että tanskalaiset ja ruotsalaiset toisinaan puhuvat keskenään mieluiten englantia. Nykynuoret puhuvat hyvää englantia kaikissa Pohjoismaissa. Se mahdollistaa keskustelut, joissa osapuolet ymmärtävät toisiaan, kaikki käyttävät samaa englannin sanastoa, eikä kukaan joudu (tai usko joutuvansa) kielellisesti altavastajaksi. Asiaan liittyy selkeä tasa-arvonäkökulma. Englantia ja skandinaaviskaa tullaan todennäköisesti käyttämään enenevässä määrin rinnakkain.

Johtopäätös on, ettei ruotsi ole edellytys pohjoismaiseen yhteistyöhön osallistumiselle, mutta että kielestä on hyötyä sitä osaaville. Ruotsia osaavalla suomalaisella ja suomea osaavalla ruotsalaisella on Suomen ja Ruotsin välisessä yhteistyössä parhaat edellytykset toimia ja ymmärtää naapurimaata.

”Sana ’pakkoruotsi’ on hämmentävä. Puhuuko kukaan ’pakkomatematiikasta?’”

Sana ”pakkoruotsi” lanseerattiin 1980-luvun lopulla, ja se löi itsensä läpi koulutuspoliittisten selonteon yhteydessä eduskunnassa vuonna 1990. Kouluruotsi joutui valokeilaan opetusministeri Riitta Uosukaisen ja Kokoomuksen puheenjohtaja Erkki Pystysen aloitteesta. Media tarttui nopeasti aiheeseen, ja ”pakollisesta ruotsista” tuli ”pakkoruotsia” debatissa, poliitikkojen keskuudessa ja kansan suussa.

Ruotsinkielisellä puolella lähdettiin propagandasotaan keksimällä positiivinen käsite ”nyttosvenska” (hyötyruotsi), mutta se ei toimi suomen kielessä, koska tie ”pakollisesta” ”pakkoon” on lyhyt, kun taas tie ”pakollisuudesta” ”hyötyyn” on pitkä. Tutuksi tullut sana ”pakollinen” kuulostaa kielitämättä pahemmalta kuin ruotsinkielinen vastine ”obligatorisk”.

”Pakkoruotsi”-termin käyttöönotto oli ovela PR-temppu. Neutraali termi sai lyhyessä ajassa negatiivisen kaiun.

Pakollisuuden kannattajat ovat kyseenalaistaneet termin ”pakkoruotsi” muistuttamalla, että koulussa opetetaan monia muitakin pakollisia aineita. Miksi kukaan ei puhu ”pakkomatematiikasta” tai ”pakkobiologiasta”? Tämä argumentointi on jatkunut kahdenkymmenen vuoden ajan, mutta vie tuskin asiaa eteenpäin. Pakollisuuden vastustajien mukaan käsitteitä ei voi verrata toisiinsa. On olemassa vain yksi matematiikka (variaatiot lyhyt tai pitkä oppimäärä ovat tosin olemassa lukiossa) ja vain yksi biologia. Ne ovat universaaleja aineita, eikä matematiikan ja matematiikan välillä voi valita. Sitä vastoin on olemassa paljon kieliä, joiden välillä voi valita enemmän tai vähemmän vapaaehtoisesti.

Käsite ”pakkoruotsi” tulee varmasti säilymään yhtä kauan kuin pakollisuuskin.

”Kansakunnan kaksikielisyys on uhattuna”

Säilyykö Suomi kaksikielisenä maana, jos pakollisesta ruotsista luovutaan? Vastaukseen ei ole olemassa yksinkertaista vastausta, sillä perustuslaki säilyy ennallaan. On kuitenkin varmaa, että kaksikielisyys käytännössä muuttuu. Jotkut alueet varsinkin rannikolla pysyvät kaksikielisinä, sillä ruotsin kielen tarve on ilmeinen ja houkuttelee suomenkielisiä oppilaita lukemaan ruotsia (ja ruotsinkielisiä lukemaan suomea). Kieltä käytetään ja sitä vaaditaan monissa työpaikoissa. Molemmat kotimaiset kielet voisivat jopa säilyä pakollisina tietyissä kunnissa tai tietyillä alueilla. Perusteluna ei silloin olisi vain, että molempia kieliä tarvitaan, vaan myös se, että kansainvälinen näyttö osoittaa monikielisten alueiden olevan taloudellisesti menestyksekkäämpiä kuin yksikielisten. Tämä on havaittu muun muassa Pohjanmaalla, Espanjan Katalonias-

sa ja Pohjois-Italian Etelä-Tirolissa. Myös historiallisesta näkökulmasta huomaamme joidenkin alueiden olleen vuosikymmenien tai jopa vuosisatojen ajan monikielisiä ja menestyviä, kuten Viipurin seutu sotia edeltävänä aikana.

Monikielisyys avaa tietä menestykselle. Jatkuva toisten kielten kohtaaminen pakottaa ihmiset pois mukavuusalueeltaan, mikä on haastavaa.

Jos pakollisuudesta luovutaan, jää motivaatio opiskella ruotsia arvatenkin alhaiseksi monissa osissa Suomea ja riippuvaiseksi siitä, missä määrin kielenoppimista onnistutaan tulevaisuudessa ”markkinoimaan” merkityksellisenä. Erot yksi- ja kaksikielisten alueiden välillä voivat jossain määrin vaikuttaa työvoiman liikkuvuuteen maassa ja luoda uusia konflikteja, kun kaikki kansalaiset eivät täytä tiettyihin julkisiin virkoihin liittyviä kielitaitovaatimuksia. Myös tasa-arvoon liittyviä ongelmia saattaa syntyä, sillä korkeasti koulutetut vanhemmat osaavat paremmin motivoida lapsensa valitsemaan kieliä, joista

on heille hyötyä yhteiskunnassa.

Suomessa on jo nyt suuria eroja kaksikielisten alueiden ja heikkojen oppimistulosten, alhaisen motivaation ja vähäisten kielikontaktien vuoksi yksikielisten alueiden välillä. ”Pakkoruotsista” luopuminen lisäisi eroavuuksia.

”Suomen kansallinen identiteetti on suomenkielinen”

Onko tämän päivän Suomella kaksikielistä identiteettiä? Monet vastustajien argumentit viittaavat päinvastaiseen: *”Jätimme Ruotsin taaksemme yli 200 vuotta sitten”* ja *”Kansan pakkottaminen opiskelemaan vierasta kieltä on kulttuuri-imperialismia”* ovat joitain esimerkkejä.

Identiteettikysymys on hankala, sillä kokemus kansallisesta identiteetistä on hyvin henkilökohtainen. Useimmille suomenruotsalaisille sekä suomi että ruotsi ovat kansallisen identiteetin itsestään selviä osia. Suomenkielisten näkemys asiasta on monisyisempi, ja asiantila

on pysynyt tässä suhteessa samana viimeisimmän vuosisadan ajan. Joidenkin mielestä molemmat kielet ovat osa kansallista identiteettiä. Toiset näkevät Suomen suomenkielisenä maana, jossa asuu myös ruotsinkielistä väestöä – mikä ei tarkoita, että muiden pitäisi puhua ruotsia. Perustuslaki ja muu lainsäädäntö määrittelevät kielelliset oikeudet, eivät kielellistä identiteettiä. Monet pakollisen ruotsinopetuksen vastustajat vastustavat voimakkaasti sitä, että pakollisuus liitetään heille vieraseen näkemykseen kansallisesta identiteetistä.

Keskustelu ”pakollisesta ruotsista” ja ”pakkoruotsista” koskettaa itse asiassa suomalaisten voimakkaita tunteita ja identiteettikäsityksiä. Debatin vastapuolet ymmärtävät toistensa näkemyksiä juuri tässä mielessä erityisen heikosti. Pakollisuuden ehkä tiukimmat vastustajat pitävät kouluruotsin asemaa merkinä siitä, ettei Suomi vielä ole vapautunut historian painolastista. He viittaavat historiassa tapahtuneisiin vääryyksiin: Ruotsi

nähdään vanhana valloittajana. Negatiivista asennetta vahvistaa se, että ruotsi ”kelpaa” pohjoismaiseksi *lingua francaksi*, mutta suomen kielen asema pohjoismaisessa yhteyksissä on aivan marginaalinen. Toiset vastustajat pitävät Suomea kansakuntana, jolla on erityinen suomalainen identiteetti, joka poikkeaa kulttuurisessa mielessä muista pohjoismaista. ”Pakko-ruotsin” säilyttäminen on heidän mielestään pahasta syistä, jotka liittyvät heidän omaan identiteettikäsitteeseensä.

Kontrasti ”nyttosevenskanin” puolestapuhujiin on suuri: viimeksi mainitut katsovat Suomen niin kulttuurisesti, instituutioiltaan kuin sivilisaatioltaankin olevan osa Pohjoismaita ja että asian tulee jatkossakin olla näin, muun muassa ruotsin kielen avulla. Molemmat kansalliskielet ovat heille välttämätön osa kansallista identiteettiä ja molempien kielten hallinta osa yleissivistystä.

Suomalaisten koulujen histori-anopetuksessa käsitellään todella vähän Ruotsin aikaa, kuten Jan-

ne Holménin Magmalle tekemä oppikirjojen sisältöä käsittelevä selvitys ”*Finlands okända historia*” (Suomen tuntematon historia) osoittaa. Se saattaa selittää, miksi vastustajien ja kannattajien näkemykset Ruotsin roolista Suomen historiassa ovat niin päinvastaisia. Yksimielisyyttä kielen ja kansallisen identiteetin suhteesta ei varmastiakaan saavuteta vielä pitkään aikaan, sillä kuilu osapuolten välillä on ollut olemassa jos 150 vuotta.

”Yliopistot ovat jo nyt vaikeuksissa ruotsinopetusta koskevien vaatimusten kanssa”

Nykymäisen kieltenopetuksen tuottamat puutteelliset taidot tarkoittavat, että yliopistot ja korkeakoulut kohtavat vuosi vuodelta suuremman haasteen joutuessaan ottamaan yhä enemmän vastuuta kieltenopetuksesta. Ongelmat, jotka johtuvat opiskelijoista, joiden valmistuminen viivästyy kieliko-keessa epäonnistumisen vuoksi,

aiheuttavat kitkaa, joka ei pitkällä tähtäimellä ole poliittisesti hyväksyttävää. Tilanne on kestämaton, ja sitä käyttävät argumenttinaan niin pakollisuuden kannattajat kuin vastustajatkin.

Vastustajien mukaan kelpoisuusvaatimuksia tulisi lieventää niin, että harvempien virkamiesten pitäisi osata ruotsia. Tavallinen vaatimus on, että yhden ruotsinkielisen osastoa kohden tulisi riittää. Jos entistä pienempi määrä oppilaita oppii kieltä paremmin, ruotsia taitavia virkamiehiä on yhä tarpeeksi, sanovat pakollisuuden vastustajat.

Ruotsin kielen puolestapuhujien mukaan kelpoisuusvaatimusten keventäminen uhkasi perustulaisissa kuvattuja oikeuksia muun muassa oikeuslaitoksessa ja terveydenhuollon piirissä.

Yliopistot, korkeakoulut ja ammattikorkeakoulut korostavat, etteivät ne voi ottaa vastuulleen ruotsin kielen alkeiden opettamista, vaan niiden tehtävä on opettaa opiskelijoille ammattikieltä. Jos pakollisuudesta luovutaan, on

perustiedot hankittava muulla tavoin.

Ruotsin muuttaminen valinnaksi voisi johtaa samanlaiseen tilanteeseen kuin ennen vuoden 1980 tutkinto-uudistusta, jolloin virkamiesruotsi ei kuulunut osana yliopistotutkintoihin. Se, joka haluaisi saavuttaa pätevyyden ruotsin taitoa edellyttäviin virkoihin, hankkisi tarvittavat taidot käymällä kursseja ja suorittaisi sitten ”Valtion kielikokeen”. Yliopistot vastaisivat perustaidot ruotsista jo hankkineiden kielitaidosta.

Keskeinen kysymys onkin, kuinka korkea-asteen koulutus huolehtisi ruotsinopetuksesta. Jos pakollisuudesta luovutaan, joutuvat yliopistot ja korkeakoulut vaikean valinnan eteen. Mistä ne ottavat resurssit, joita tarvitaan ruotsin kielen alkeiden opettamiseen suurille opiskelijamäärille? Ja mikäli ne eivät anna tätä peruskoulutusta, ovatko ne valmiita myöntämään tutkintoja henkilöille, joilta usein puuttuu pätevyys virkoihin, joihin heitä on koulutettu?

”Jos ruotsista tulee vapaaehtoinen, ruotsinkieliset palvelut joutuvat vaikeuksiin”

Perustuslaki ja kielilaki edellyttävät, että molempia kieliryhmiä kohdellaan yhteiskunnassa samalla tavalla. Ruotsinkielisten keskuudessa on laajalle levinnyttä levottomuutta siitä, ettei kieliryhmillä enää ole samoja edellytyksiä tuomioistuimissa, terveydenhuollossa tai viranomaiskontakteissa, mikäli pakollisesta ruotsinopetuksesta luovutaan. Puutteet ovat jo nyt suuria. Levottomuutta lisäävät myös silloin tällöin esiin nousevat näkemykset, joiden mukaan kaksikielisyys tulee maalle kalliiksi.

Mielipidemittaukset osoittavat kuitenkin, että kansa kyseenalaistaa vain pakollisen ruotsinopetuksen, ei kaksikielisyyttä tai perustuslakia.

Suomen- ja ruotsinkieliset maksavat veroja samoin ehdoin, joten heillä on oikeus samanlaiseen kohteluun ja lain edellyttämiin palveluihin.

Jotkut pakollisuuden vastustajista katsovat, että ruotsinkielisiä on niin paljon, että he voivat itse järjestää oman terveydenhuoltonsa ja viranomaiskontaktinsa. Se olisi teoriassa mahdollista, jos ruotsinkielinen väestö olisi maantieteellisesti selkeämmin keskittynyt yhdelle alueelle. Mutta kuka hyötyy sillä tavoin jakautuneesta yhteiskunnasta? Elämme maassa, jossa kansalaiset koulutetaan työskentelemään sellaisissa tehtävissä, joihin heillä on parhaat edellytykset, olipa kyse sitten hoitoalasta, viennistä, kulttuurista tai insinööritieteistä. Ajatus siitä, että tiettyyn etniseen ryhmään kuuluvien ensisijaisesti tulisi keskittyä oman ryhmänsä tarpeista huolehtimiseen, johtaisi sekä segregaatioon että yhteiskunnan resurssien vinoutuneeseen jakamiseen.

Keskustelu pakollisen ruotsin tulevaisuuteen esitetään usein kyllä/ei-päätöksenä: se joko säilyy tai siitä luovutaan. Valinta on kuitenkin monimutkaisempi. Mikäli pakollisuudesta luovutaan, on joihinkin toimenpiteisiin ryhdyttävä

perustuslaissa kuvattujen oikeuksien takaamiseksi, pohjoismaisen yhteistyön varmistamiseksi ja elinkeinoelämän tarpeiden kohtaan. On tärkeää, että kunnat tarjoavat riittävässä määrin ruotsia valinnaisena oppiaineena, vaikka opetusryhmät olisivat pieniäkin. Samoin on hyvin tärkeää, että ”virkamiesruotsin” vaatimustaso säilytetään, jotta ruotsinkieliset eivät joudu selvästi huonompaan asemaan viranomaisten kanssa asioidessaan ja esimerkiksi terveydenhuollon piirissä. Myös kiinnostus Pohjolaa kohtaan on pidettävällä Suomen eristäytymisen ehkäisemiseksi. Suomen on mielletävä itsensä ja muun maailman on mielletävä meidät pohjoismaaksi, ja silloin englanti voi korvata ruotsin vain osittain.

Lopuksi

Kuten yllä esitetyt argumentit osoittavat, sekä ruotsin kielen pakollisuudelle että valinnaisuudelle on olemassa hyviä perusteluja. Debatti on vellonut

vuosikymmenten ajan ilman, että osapuolet ovat lähentyneet toisiinsa.

On selvää, että mahdollisella pakollisuudesta luopumisella on seurauksia, jotka on huomioitava ennen lopullisen päätöksen tekemistä. Päätöstä kouluruotsin kohdalosta ei voi pitää yksinkertaisena kyllä/ei-päätöksenä. Pakollisuudesta luopuminen vaikuttaisi kansalaisiin yksilöiden tasolla ja toisi mukanaan muutoksia kansakunnan nykyiseen kaksikielisyyteen.

Eduskunnan maaliskuussa 2015 tekemä päätös kartoittaa alueellisten kokeilujen mahdollisuutta opettaa muita kieliä kuin ruotsia voi johdattaa keskustelun kielitaidosta ainakin hetkeksi eri suuntaan. Jos valinta tehdään pakollisen ruotsin ja venäjän välillä, kansakunnan kokonaiskielitaito ei heikkene. Toisaalta syntyy tilanne, jossa tietyillä alueilla asuvilta suomalaisilta puuttuu kelpoisuus joihinkin valtion virkoihin. On tutkittava tarkoin, voivatko venäjän kielen taidot kompensoida tätä tasa-arvon puutetta työmark-

kinoilla. Tämä on kysymys, johon ennen kaikkea suomenkielisten, ei niinkään ruotsinkielisten, tulee ottaa kantaa.

Kävipä pakollisuudelle tulevaisuudessa kuinka tahansa, toimenpiteisiin kielenopetuksen maineen parantamiseksi on ryhdyttävä nopeasti. Olisi tärkeää päästä eroon ajatuksesta, että kielet ovat taakkoja ja keskittyä entistä enemmän kielitaidosta saatavaan hyötyyn. Laskeva kiinnostus kieliä kohtaan on eurooppalainen trendi, joka vahingoittaa varsinkin ympäröivästä maailmasta riippuvaisia pieniä maita. Pienen maan väestön täytyy hallita monta kieltä.

Björn Sundell

KTM Björn Sundell toimi 2009-2015 ajatushautomo Magman tutkimusvastaavana. Tätä ennen hän oli Hufvudstadsbladet-lehden pääkirjoitustoimittaja.

Nykyisin Sundell on vapaa kirjoittaja.

Pakollinen ruotsi – lyhyesti puolesta ja vastaan

Väittelyä pakollisen kouluruotsin olemassaolosta on käyty monenlaisin argumentein. Magman kartoitus osoittaa, kuinka vastakohtaisin tavoin pakollisuuden kannattajat (+) ja vastustajat (-) perustelevat näkemyksiään. Alla oleva luettelo on tiivistävä yhteenveto, jossa Magma ei ota kantaa argumentteihin.

+	-
<i>Ruotsista on hyötyä työelämässä ja kontaktien luomisessa ruotsalaisen ja pohjoismaalaisten kanssa</i>	<i>Ruotsia ei tarvita suuressa osassa maata, suomi riittää</i>
<i>Ruotsi on tarpeen pohjoismaisessa yhteistyössä</i>	<i>Englanti riittää pohjoismaisessa yhteistyössä</i>
<i>Ruotsi avaa tietä monien kielten oppimiselle</i>	<i>Ruotsi estää oppimasta muita kieliä</i>
<i>Pakollisuus on välttämätön tae oppimiselle</i>	<i>Pakollisuus vähentää kiinnostusta ruotsia kohtaan</i>
<i>Suomalaisten tulisi täyttää EU:n kielibarometrin tavoitteet (osata kahta kieltä äidinkielen lisäksi)</i>	<i>Ihmisen kyky oppia monta kieltä on rajallinen</i>
<i>Ruotsin opetusta tulee aikaistaa Etelä-Tirolin, Baskimaan ja Walesin esimerkkien mukaisesti</i>	<i>Motivaation puute opeteltaessa kieliä, joka vaativat ponnistelua ja tuntuvat turhilta</i>

+	-
<i>Pakollinen ruotsi tarvitaan akateemisten pätevyysvaatimusten täyttämiseksi</i>	<i>Valtion kielikoe riittää niille, jotka hakeutuvat palveluammatteihin lääke- ja oikeustieteen aloilla</i>
<i>Ruotsin muuttaminen vapaaehtoiseksi ylioppilaskirjoituksissa on varoittava esimerkki. Sen suosio on laskenut vapaaehtoisuuden myötä (1/5 kirjoittaa)</i>	<i>Ruotsin kielen imago on parempi, jos se on vapaaehtoinen</i>
<i>Pakollista ruotsinopetusta tarvitaan riittävien toisen kotimaisen kielen taitojen varmistamiseksi</i>	<i>Alueelliset ratkaisut riittävät, kaikkien ei silloin tarvitse oppia, vain niiden, jotka valitsevat sen vapaaehtoisesti</i>
<i>64 prosenttia katsoo, että ruotsia tarvitaan Suomessa (Åbo Akademin mittaus 12/2014)</i>	<i>Tuki ruotsin kielelle on laskenut 11 prosenttiyksikköä vuodesta 2005 (Taloustutkimus/Magma 10/2013)</i>
<i>Pakollista ruotsia tarvitaan, jotta ruotsinkieliselle väestölle voidaan taata palvelut heidän äidinkielellään</i>	<i>Yksi ruotsintaitoinen joka osastolla riittää, ja se onnistuu vapaaehtoisen ruotsin avulla</i>
<i>Yleishyödyllisten oppiaineiden tulee olla pakollisia, kukaan ei puhu pakkomatematiikasta</i>	<i>Pakko ei sovi yhteen liberaalin oppimiskäsityksen kanssa</i>
<i>Kaksikieliset alueet menestyvät työmarkkinoilla, luovat lisää kielikohtaamisia</i>	<i>Kielen oppimisen vapaaehtoisuus lisää motivaatiota, myös työelämässä</i>

+	-
<i>Suomen on huolehdittava historiallisesta perinnöstään. Ruotsin kielellä on erityisasema</i>	<i>Kansan pakottaminen opiskelemaan vierasta kieltä on kulttuuri-imperialismia.</i>
<i>Ruotsin kieli on osa pohjoismaista kieli-identiteettiä</i>	<i>Suomen kansallinen identiteetti on suomenkielinen</i>
<i>Kielivalikoiman leikkaaminen vähentää nuorten työmahdollisuuksia tulevaisuudessa</i>	<i>Koulumaailman kehitys vie yhä enemmän valinnaisten aineiden suuntaan</i>
<i>Eduskunnan päätös kartoittaa Itä-Suomen valinnanmahdollisuuksia voi johtaa siihen, että koululaiset joutuvat "venäläiseen" reservaattiin</i>	<i>Mahdollisuus valinnaisuuteen Itä-Suomessa luo monipuolisempaa kielitaitoa</i>
<i>Pakollisuuden vastustajat haluavat tehdä Suomesta yksikielisen valtion</i>	<i>Emme vastusta sitä, että Suomessa puhutaan ruotsia, mutta edes perustuslaki ei vaadi kaikkia opiskelemaan ruotsia</i>